

Haydeh FARAJİ

Dr. Öğr. Üyesi | Assist. Prof.

İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul-TÜRKİYE
Istanbul Aydın University, Faculty of Sciences and Literature, Department of Psychology, Istanbul-TURKEY
0000-0001-5306-6546
haydehfaraji@aydin.edu.tr

Zehra Dilara ÖZEN

Yüksek Lisans Öğrencisi | Postgraduate Student

İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul-TÜRKİYE
Istanbul Aydın University, Graduate Education Institute, Istanbul-TURKEY
0000-0001-5714-5719
zehraozen@stu.aydin.edu.tr

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesinin, Ayrılık Anksiyetesi ile Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Düzeyi Arasındaki Aracı Rolü

Öz

Ayrılık anksiyetesi bozukluğu bireyin bağlandığı kişilerden ayrılmasına ilişkin, gelişimsel olarak uygun olmayan aşırı korku ya da kaygı olarak tanımlanmaktadır. Ergenlik dönemi ile genç yetişkinlik dönemi arasında kalan dönem, 18-25 yaş aralığı, "beliren yetişkinlik" olarak ele alınmaktadır. Kişinin beliren yetişkinlikteki bireyleşme düzeyini, erken dönem ve ergenlik döneminde ayrılma-bireyleşme süreçlerinin ne denli başarılı atlatılıp atlatılmadığı belirlerken; erken dönemde ve ergenlikte ayrılık anksiyetesi taşımak, sağlıklı ayrılma bireyleşme süreçlerinin önündeki en büyük engel olmaktadır. Erken çocukluk (1-3 yaş) dönemi sonrasında varlığını sürdürmeye devam eden ayrılma anksiyetesinin, beliren yetişkinlikte kişinin bireyleşmesini güçleştireceği ve kişinin pek çok alanda işlevselliğinin düşmesine neden olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı yetişkin ayrılık anksiyetesinin, ayrılık anksiyetesi ile beliren yetişkinlikte bireyleşme düzeyi arasındaki aracı rolünün incelenmesidir. Bu araştırma ilişkisel tarama modeli baz alınarak uygulanmıştır. Örneklem seçiminde basit-rastgele örneklem seçimi tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde yaşayan 18-25 yaş arası, genç yetişkin, 306 bireyden oluşmaktadır. Katılımcılara araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu ile Ayrılma Anksiyetesi Envanteri, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Envanteri ve Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği- Kısa Form uygulanmış, elde edilen veriler SPSS 25 programı ile analiz edilmiştir. Yapılan istatistiksel analizlerde; Pearson ve Spearman Korelasyon testleri, Bağımsız Örneklem T-testleri, Basit Doğrusal Regresyon Analizi ve Hiyerarşik Regresyon Analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucu, çocukluk dönemi ayrılık anksiyetesi ile bireyleşme arasında, yetişkinlik dönemi ayrılık anksiyetesinin aracı rol üstlendiği ve çocukluk dönemi ayrılık anksiyetesi ile yetişkinlik dönemi ayrılık anksiyetesi arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beliren Yetişkinlik, Bireyleşme, Ayrılma Anksiyetesi, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi

The Mediator Role of Adult Separation Anxiety between Separation Anxiety and the Level of Individuation in Emerging Adulthood

Abstract

Separation anxiety disorder is defined as developmentally inappropriate and excessive fear or anxiety about separation from the attached individuals. The period between adolescence and young adulthood between the ages of 18-25 in a person's life is considered as "emerging adulthood". The level of individuation of the person in emerging adulthood determines by how successfully the separation-individuation processes are overcome in the early period and adolescence. Having separation anxiety in early childhood or adolescence is the biggest obstacle to separation-individuation processes. The period between adolescence and young adulthood between the ages of 18-25 in a person's life is considered as "emerging adulthood". The level of individuation of the person in emerging adulthood

determines how successfully the separation-individuation processes are overcome in the early period and adolescence. Having separation anxiety in early and adolescence is the biggest obstacle in front of separation-individuation processes. It is thought that separation anxiety, which continues to exist after early childhood (1-3 years), will make it difficult for the individual to individuate in emerging adulthood and cause the person's functionality to decrease in many areas. Therefore, the aim of the study is to examine the mediator role of adult separation anxiety between separation anxiety and the level of individuation in emerging adulthood. The sample of the study consists of 306 young adults, between the ages of 18-25, living in Istanbul. This research was applied based on the relational screening model. Separation Anxiety Inventory, Adult Separation Anxiety Inventory and Emerging Adulthood Individuation Scale-Short Form were applied to the participants with the demographic information form prepared by the researcher, and the obtained data were analyzed with the SPSS 25 program. Pearson and Spearman Correlation Tests, Independent Samples T-Tests, Simple Linear Regression Analysis and Hierarchical Regression Analysis were used in the statistical analysis. Results showed that adult separation anxiety played a mediating role between childhood separation anxiety and individuation, and that there was a high level of relationship between childhood separation anxiety and adult separation anxiety.

Keywords: Emerging Adulthood, Individualization, Separation Anxiety, Adulth Separation Anxiety

Giriş

İnsan diğer memeli türlerinden farklı olarak dünyaya oldukça eksik, yetersiz ve korunmasız halde gelmektedir. Dolayısıyla insanın yaşamın erken dönemlerinde varlığını sürdürmesi ilk etapta kurduğu bağlara ve bağ kurduğu ötekilere bağlıdır. İlerleyen yıllarda ise bu durum tersine dönmekte ve insanın var olabilmesi bakım verici nitelikteki ötekilerden ayrılması ve bireyleşmesi ile mümkün olmaktadır. Ebeveynlerle ilişkiler, özellikle çocukluktan ergenliğe ve ergenlikten beliren yetişkinliğe geçişlerde, gençlerin psikososyal gelişimini destekleyen önemli diğer kişilerin kendileriyle ilgili geri bildirim sağladığı mikro-sosyal bağlamlardır. Bu nedenle ebeveyn-çocuk ilişkilerinde ayrılma-bireyleşme, bireylerin kendi başlarına ve başkalarıyla etkileşim içinde yeterince işlev görmelerini sağlayan kapasitelerin kazanılması anlamına gelmektedir (Koepke & Denissen, 2012). Yaşamdaki tanımlanmış ilk ayrılma-bireyleşme evresi 18-36 aylar arasında konumlanmaktadır (Mahler vd., 1975).

Ayrılma bireyleşme evresi; çocuğun yürüme yetisini kazanmaya başladığı, böylece anneye fiziksel ayrılığın kademeli olarak ortaya çıktığı dönemle paralellik göstermektedir. Çocuğun anneden ayrılışıyla birlikte dürtüler ve algılar yoluyla çocuğun bireysellik ve kimlik duyguları, “kendilik tasarımı” gelişmektedir. Çocuğun intrapsişik bir ayrılık dönemine girmesiyle birlikte kendilik imgesini algılayışı başlamaktadır. Çocuğun diğer konumlardan anneye ya da anneden diğer konumlara doğru hareketi geliştikçe anne ile çocuk arasındaki etkileşimin dengesi de değişmeye başlamaktadır. Artık iletişimin yönü annenin aktifliğinden çocuğun aktifliğine geçmiştir. Bu dönemde çocuğun arada bir meşgul olduğu şeyleri bırakarak annesine gidişi, onu arayışı çoğunlukla annenin duygusal varlığını garanti altına almak ve “çoşkusal yakıt ikmali”, libidinal bir yenilenme, kazanmak amaçlıdır. Çocukta görülen keşfetme ve yeni meşguliyetler kazanma coşkusu yalnızca yeniliğe yönelik değil aynı zamanda anne tarafından yutulma ve simbiyoz eğiliminden kurtulmaya yönelik olarak ortaya çıkmaktadır (McDevitt, 1989). Normal seyreden bir ayrılma-bireyleşme sürecinde, annenin hazır bulunduğu bir çevrede bağımsız şekilde hareket edebilmenin keyfi, çocuğun kendiliğinden ayrı ancak farklılaşmamış nesne temsiline bilinç düzeyine geçmeye başladığı ayrılma-bireyleşme evresinde ortaya çıkan ayrılık anksiyetesine karşı çocuğu korur, bu kaygıyla baş edebilmesini sağlamaktadır (Mahler vd., 1975). Tanımlanmış ikinci ayrılma bireyleşme evresi ergenliktir. Ergenliğin ikinci bireyselleşme süreci, yürümeye başlayan çocukluk döneminde içselleştirilen ve çocukluk kimliğinin yapısını oluşturan birçok intrapsişik ebeveyn temsillerinden vazgeçmeyi içerir. Ergenlerin içselleştirilmiş ebeveyn temsillerinden kopması, yeni ve aile dışı bağların kurulmasını, istikrarlı ve sağlam benlik ve nesne sınırlarının edinilmesine, ruh hali ve öz saygıda stabiliteyi ve dış destek kaynaklarına daha az bağımlı olunmasını sağlar (Blos, 1967).

Ayrılma bireyleşme evrelerinin sağlıklı bir şekilde tamamlanamaması, çocukta ayrılıp uzaklaştığı zaman, ebeveynini fiziken ve/veya ruhen bıraktığı şekilde bulamayacağı inancı nedeniyle ortaya çıkan kaygılı ve yapışmacı tutuma, ayrılık anksiyetesine, yol açmaktadır (Mahler vd., 1975). Ayrılık anksiyetesi, temel bağlanmadan ayrılma durumu ya da beklentisiyle ortaya çıkan yoğun kaygı yaşantısıdır (APA, 2013). Bağlanma kuramına dayanan bu kavram aslında çocuğun bakım verenden uzaklaşmasını engelleyerek bakımın sürekliliğini sağlayan uyum sağlayıcı nitelikte bir tepkidir (Bowlby, 1960). İdeal koşullarda çocuğun uzaklaşıp geri döndüğünde bakımın sürekliliğinden şüphe duymasına yol açmayacak biçimde; onun, yeniden uzaklaşmak dahil, ihtiyaçlarını gidermek için hazır olan anne ile karşılaşması gerekmektedir. Aksi durumlarda ayrılık anksiyetesi ile karşılaşılabilir. Ayrılık anksiyetesi 1-3 yaş arasında normal gelişim sürecinin bir parçası iken, uzun süreli ve şiddetli bir seyirle gelişimsel olarak uyumsuz hale geldiğinde ayrılık anksiyetesi bozukluğu şeklini alabilir (Elbay vd., 2021; Unlubilgin vd., 2021). Yetişkin ayrılık anksiyetesi, çocuklukta teşhis edilen ve yetişkinliğe uzanan bir ayrılık anksiyetsi şekli olabilir; veya ilk başlangıcı yetişkinlikte ortaya çıkabilir (Bögels vd., 2013).

Kişinin yaşamında 18-25 yaş aralığında ergenlik dönemi ile genç yetişkinlik dönemi arasında kalan dönem ve “beliren yetişkinlik” olarak ele alınmaktadır. Kişi bu dönemde bir yandan ailesine olan bağımlılığın sınırlanmaya başlamakta, ve çeşitli alanlarda bağımsızlıklar kazanmakta ancak öte yandan yetişkin sorumluluklarını da henüz tam anlamıyla üstlenememekte ve üstlenmeyi de istemeyebilmektedir (Arnett, 2015). Öte yandan, Bowen'ın (2004) sistem teorisi, hiç kimsenin kendi ailesinden tam duygusal özerkliğe ulaşamadığı gerçeğine işaret eder. Özünde başarılı bir ayrılma-bireyleşme, mutlaka duygusal olarak ayrılma veya ebeveynlerden tam bağımsızlık anlamına gelmemektedir. Bunun yerine, ebeveynlerle süregiden bir bağlılık vardır ve ebeveynlerin evlatları için önemli destek kaynakları olmaya devam etmektedir (Kins vd., 2011). Ancak ebeveynlere yönelik bağlılık ebeveynin müdahaleciliği ile karşılaştığında ayrılık anksiyetesine yol açabilmektedir (Wood, 2006). Ayrılık anksiyetesi ayrışmayı güçleştirmekte ya da engelleyebilmekte, ayrışma süreci olmadan da bireyleşme sağlanamamaktadır (Pasternak ve Schier, 2014). Ayrılık anksiyetesi belirtileri yaşam boyunca nadir değildir: ergenlerde ve genç yetişkinlerde (14-24 yaş arası) yapılan ileriye dönük bir boylamsal çalışma, ayrılma kaygısı belirtileri %7,8'lik bir "yaşam boyu yaygınlık sergilediğini belirlemiştir (Seligman & Wuyek, 2007). Tahmini yaşam boyu yaygınlığın %6,6 olduğunu ortaya koyan (n = 5692) ABD Ulusal Komorbidite Anketi Çoğaltma (NCS-R) epidemiyolojik çalışmasının bulguları, yetişkinlerde ayrılma kaygısının varlığına ilişkin önemli veriler sağlamıştır. Ayrılık anksiyetesi belirtileri çocuklukta başlayan vakaların %36,1'i yetişkin yaşamına devam etse de, yetişkinlerdeki “vakaların” çoğunluğunun (%77,5) erişkinlikte başladığını bildirmiştir. Kadınlarda yaygınlık erkeklere göre daha yüksek olup, bu farklılık çocuklukta ayrılık anksiyetesinin başladığı birey alt grubunda daha belirgindir (Shear vd., 2006, (Seligman & Wuyek, 2007).

Beliren yetişkinlik, yetişkin ayrılık anksiyetesi bozukluğunun gelişimi için özellikle riskli bir gelişim dönemini temsil etmektedir (Bögels vd., 2013; Möller & Bögels, 2016; Strawn & Dobson, 2017; Bassi vd., 2021). Kişinin beliren yetişkinlikteki bireyleşme düzeyini erken dönem ve ergenlik döneminde ayrılma-bireyleşme süreçlerinin ne denli başarılı atlatılıp atlatılmadığı belirlerken; erken dönemde ve ergenlikte ayrılık anksiyetesi taşımak ayrılma bireyleşme süreçlerinin önündeki en büyük engel olmaktadır (Blos, 1967; Mahler vd., 1975). Bu nedenle ebeveynlere yönelik zorlantılı bir bağlılık hatta bağımlılık sergilemeye neden olan ayrılma anksiyetesinin beliren yetişkinlikte de ayrılma ve bireyleşmeyi güçleştireceği düşünülmektedir. Üstelik beliren yetişkinlik kişilerin iş, okul, seyahat, evlilik vb. nedenlerle ebeveyn evinden ayrıldıkları ya da yakın zamanda ayrılacakları beklentisinin olduğu bir dönem olması itibarıyla, hem beliren yetişkinlerde (Seligman & Wuyek, 2007) hem de ebeveynlerinde ayrılık anksiyetesini tetikleyebilmektedir (Kins vd., 2011). Bununla birlikte aile evinde uzun süre yaşamaya devam etmek, özerklik ve benlik saygısını düşürmekte, bu da yetişkin ayrılık anksiyetesi bozukluğunun

gelişimine yol açabilmektedir (Bassi vd., 2021). Yetişkin ayrılık anksiyetesi, sosyal yaşam ve çalışma yaşamında işlevselliği belirgin şekilde etkilemekte, yetişkin ayrılık anksiyetesine sahip olan bireylerin %40'ından fazlası, en az bir yaşam alanında ciddi bozulma bildirmektedir (Baldwin vd., 2016). Bireyleşmedeki sorunlar tekrarlayıcı kendine zarar verme davranışları ve depresif bozukluklarla ilişkilendirilmektedir (Basay, vd., 2012; Kealy vd., 2020). Bu doğrultuda çalışmamızın amacı beliren yetişkinlikte bireyin bireyleşme düzeyi ile çocuklukta ve yetişkinlikte yaşadığı ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkiyi belirlemek ve özellikle çocukluk önemi ayrılık anksiyetesi ile yetişkinlik döneminde bireyleşme arasında yetişkinlik döneminde yaşanan ayrılık anksiyetesinin aracı rolünü incelemektir. Çoğunlukla çocukluk dönemiyle özdeşleştirilen ayrılık anksiyetesinin, bireyin yetişkin yaşamının temellerini inşa ettiği beliren yetişkinlikteki işlev bozucu ve bireyleşmeyi engelleyici rolünün belirlenmesinin, ilgili fenomenin giderilmesine yönelik kuramsal ve klinik çalışmalara öncülük edebileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu araştırma ilişkisel tarama modeli baz alınarak uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan örneklem olasılıklı örneklem seçimi türlerin, her katılımcının seçilme ihtimalinin eşit olduğu basit-rastgele örneklemdir. Araştırmanın evrenini ülkemizdeki genç yetişkin bireylerden oluşurken, örneklemini İstanbul ilinde yaşayan 18-25 yaş arası, 306 bireyden oluşmaktadır. Katılımcılara Facebook, Instagram ve Whatsapp grupları gibi online mecralardan ulaşılmıştır. Katılımcıların %67'si kadın, %33'ü erkek, %12,1'i lise mezunu, %77,5'i lisans mezunu, %10,5'i lisansüstü mezunu, %16,7'sinin ekonomik düzeyi düşük, %77,8'inin ekonomik düzeyi orta, %5,6'sının ekonomik düzeyi yüksek, %41,2'si çalışmakta, %58,8'i çalışmamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu araştırmacı tarafından hazırlanmış olup katılımcıların yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, ekonomik düzeyi, kardeş sayısı, kardeş sırası oldukları ve çalışma durumları ile ilintili sorularını içermektedir.

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri (AABE)

Silove vd. (1993) tarafından geliştirilen 15 maddelik 4'lü likert tipi öz bildirim ölçeğidir. Yetişkinlerde "çocukluk ayrılma anksiyetesi" belirtilerini sorgulayan ölçek geçmişe yönelik çocukluk deneyimleri düşünülerek cevap verilmelidir. Ayrılma anksiyetesi; aile üyelerinden uzak kalamama; ve okul fobisi olmak üzere üç alt boyutu vardır. Türkiye'de testin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Diriöz vd. (2012) tarafından yapılmıştır. Yapılan çalışmaya dair yapılan istatistiksel analizler sonucunda test-tekrar-test güvenilirlik katsayısı " $r=0.91$ ", Cronbach Alpha değeri ise " $a=0.89$ " olarak bulunmuştur.

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Envanteri (YAAE)

Manicavasagar ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Anketi (Adult Separation Anxiety Questionnaire, ASA), yetişkinlikteki ayrılık anksiyetesi semptomlarını kapsamaktadır. 27 maddeden oluşan ölçek öz bildirim ölçeği olarak ifade edilmektedir. 4'lü likert tipi olarak ölçüm yapan ölçekte, her madde 0 "hiç hissetmedim" ile 3 "çok sık hissettim" olarak değerlendirilmektedir (Manicavasagar vd., 2003; Diriöz vd., 2012). Yapılan çalışmaya dair yapılan istatistiksel analizler sonucunda test-tekrar-test güvenilirlik katsayısı " $r=0.93$ ", Cronbach Alpha değeri ise " $a=0.93$ " olarak bulunmuştur.

Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği – Kısa Form (BYBÖ-KF)

Zupančić vd. (2014) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin 5 alt boyutu bulunmakta olup, bunlar anne ve baba için ayrı ayrı ele alındığından 10 alt boyut biçiminde görünmektedir. İlk alt boyut olan Destek arayışı (anne ve baba): Sürekli olarak anne ve babanın desteğine ihtiyaç duymayı içermektedir. İkinci alt boyut olan bağlanmışlık (anne ve baba): Çocuğun fikirlerine saygı duyan, varlığını hissettiren ebeveyn ile kurulan güvenli bağlanmayı içermektedir. Üçüncü alt boyut müdahaleciliktir (anne ve baba): Anne ve babanın kişinin hayatına müdahale etmesini yani müdahale eden ebeveyn tutumlarını içermektedir. Dördüncü alt boyut özgüvendir (anne ve baba): Ebeveyn desteğine ihtiyaç olmadan kendi özerkliğini sağlamış olan bireyi kapsamaktadır. Beşinci alt boyut ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusudur (anne ve baba): Akademik ve sosyal olarak yeni alınacak kararlarda ebeveyni hayal kırıklığına uğratmamak adına bir yanlış yapmaktan korkmaya dair soruları içermektedir. Ölçekte Karataş, Levpuscek ve Komidar (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan ve geçerliliği değerlendirilen 21 maddelik kısa form anne ve baba olmak üzere iki ayrı form bulunmaktadır. Puanlama yapılırken her madde için ortalama değer hesaplanmaktadır (Karataş vd., 2019). Yapılan çalışmaya dair yapılan istatistiksel analizler sonucunda Cronbach Alpha değeri ise alt ölçeklerde .74-.92 arasında bulunmuştur.

İşlem

Araştırmada kullanılan ölçekleri geliştiren ve/veya Türkçeye uyarlama geçerlilik güvenilirlik çalışmalarını yürüten araştırmacılardan ölçekleri kullanmak için e-mail yoluyla izin alınmış ve ölçek maddeleri ile puanlanma işlemlerine dair bilgi edinilmiştir. Ardından İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Kurulu'na ilgili çalışmanın etik ihlal barındırıp barındırmadığının değerlendirilmesi için başvurulmuştur. Çalışmaya İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 01.12.2021 tarihli ve 2021/12 sayılı etik kurul onayının alınmasının ardından başlanmıştır. Veri toplama araçları, İstanbul'da ikamet eden 18-25 yaş arası gönüllü bireylere gönüllü uygulanmıştır. Ölçekler, bilgilendirme formu ile beraber katılımcılara online platformlar aracılığıyla dağıtılmış ve katılımcılardan gizliliklerini korumak amacıyla kimlik bilgileri alınmamıştır. Hazırlanan online formlarda katılımcıların kişisel bilgilerinin araştırmacılar haricinde kimse ile paylaşılmayacağı ve araştırmayı diledikleri an bırakabilecekleri ibaresi yer almıştır. Ölçeklerin doldurulması ortalama olarak 20 dakika sürmüştür. Ölçeklerden elde edilen veriler, SPSS 25 paket programıyla analiz edilmiştir. Verilerin toplanması, verilerin istatistiksel bulgulara dönüştürülmesi ve yazım süreçlerinin tümü yazarların ortak katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Analizlerden önce, internet ortamında toplanılan veriler SPSS 25 programına aktarılmış ve sonrasında analizlere başlanmıştır. Analizin ilk adımlarından biri olan normal dağılım varsayımı kontrol edilmiştir. Bu süreçte ölçek ve alt ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri kontrol edilmiştir. George ve Mallery (2010) çalışması referans alınarak, bu değerlerin -2 +2 referans aralığında olması normal dağılımı sağlamaktadır.

Değişkenlerimizin basıklık ve çarpıklık referans aralığını sağladığı görülmüştür. Pearson Korelasyon analizi kullanılarak Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri, Beliren Yetişkinlikte Bireyselleşme Ölçeğinin birbirleriyle ilişkisine, Bağımsız Örneklem T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılarak Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri, Beliren Yetişkinlikte Bireyselleşme Ölçeğinin demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine, Hayes Process Macro kullanılarak aracılık etkisine bakılmıştır. Referans alınacak p değeri 0.05 ve güven aralığı değeri %95'tir.

Bulgular

Betimsel İstatistik Bulguları

Katılımcıların yaş ortalaması ($\bar{X}=23$, $SS=2$), en küçük yaş 18 en büyük 25'dir. Kardeş sayısı ortalaması ($\bar{X}=3$, $SS=2$), en az 0 en çok 11'dir. Kardeş sırası ortalaması ($\bar{X}=2$, $SS=1$), en az 1 en çok 11'dir.

Tablo 1

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri, Beliren Yetişkinlikte Bireyselleşme Ölçeğinin Tanımlayıcı Değerleri

	n	Min	Maks	\bar{X}	Ss.
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	306	0.00	79.00	25.85	15.54
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri	306	0.00	45.00	12.97	8.39
Ayrılma Anksiyetesi	306	0.00	21.00	6.08	4.81
Aile Üyelerinden Uzak Kalamama	306	0.00	15.00	4.60	3.37
Okul Fobisi	306	0.00	9.00	2.29	1.88
Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Anne					
Bağlanmışlık-Anne	306	1.00	5.00	3.25	0.89
Destek Arayışı-Anne	306	1.00	5.00	2.72	0.90
Müdahalecilik-Anne	306	1.00	5.00	2.39	0.87
Özgüven-Anne	306	1.00	5.00	2.79	1.03
Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne	306	1.00	5.00	2.48	1.04
Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Baba					
Bağlanmışlık-Baba	306	1.00	4.75	2.51	0.90
Destek Arayışı-Baba	306	1.20	4.60	2.97	0.85
Müdahalecilik-Baba	306	1.00	4.60	2.67	0.87
Özgüven-Baba	306	1.25	5.00	3.42	0.93
Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba	306	1.00	5.00	3.27	1.17

Katılımcıların, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ortalaması ($\bar{X}=25.85$, $SS=15.54$), Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ortalaması ($\bar{X}=12.97$, $SS=8.39$), Ayrılma Anksiyetesi ortalaması ($\bar{X}=6.08$, $SS=4.81$), Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ortalaması ($\bar{X}=4.60$, $SS=3.37$), Okul Fobisi ortalaması ($\bar{X}=2.29$, $SS=1.88$), Bağlanmışlık-Anne ortalaması ($\bar{X}=3.25$, $SS=0.89$), Destek Arayışı-Anne ortalaması ($\bar{X}=2.72$, $SS=0.90$), Müdahalecilik-Anne ortalaması ($\bar{X}=2.39$, $SS=0.87$), Özgüven-Anne ortalaması ($\bar{X}=2.79$, $SS=1.03$), Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne ortalaması ($\bar{X}=2.48$, $SS=1.04$), Bağlanmışlık-Baba ortalaması ($\bar{X}=2.51$, $SS=0.90$), Destek Arayışı-Baba ortalaması ($\bar{X}=2.97$, $SS=0.85$), Müdahalecilik-Baba ortalaması ($\bar{X}=2.67$, $SS=0.87$), Özgüven-Baba ortalaması ($\bar{X}=3.42$, $SS=0.93$), Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba ortalaması ($\bar{X}=3.27$, $SS=1.17$) olduğu görülmektedir.

Pearson ve Spearman Korelasyon Kullanılarak Elde Edilen Bulgular

Yapılan *Pearson ve Spearman Korelasyon Testi* Sonucunda Yaş ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ($r=-.124$, $p<0.05$) arasında zayıf düzeyde ve negatif ilişki, Yaş ile Okul Fobisi ($r=-.140$, $p<0.05$) arasında zayıf düzeyde ve negatif ilişki, Yaş ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne ($r=-.144$, $p<0.05$) arasında zayıf düzeyde ve negatif ilişki vardır.

Ekonomik Düzey ile Özgüven-Anne ($r=-.157$, $p<0.01$) ve Özgüven-Baba ($r=-.135$, $p<0.05$) arasında zayıf düzeyde ve negatif ilişki vardır.

Kardeş Sayısı ile Destek Arayışı-Anne ($r=-.118$, $p<0.05$), Müdahalecilik-Anne ($r=-.144$, $p<0.05$) ve Bağlanmışlık-Baba ($r=-.123$, $p<0.05$) arasında zayıf düzeyde ve negatif ilişki vardır.

Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Bağlanmışlık- Anne ($r=-.308$, $p<0.01$) arasında orta düzey ve negatif, Destek Arayışı-Anne ($r=.335$, $p<0.01$) arasında orta düzey ve pozitif, Özgüven-

Anne ($r=-.244, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve negatif, Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne ($r=.192, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve pozitif ilişki vardır.

Okul Fobisi ile Bağlanmışlık- Anne ($r=-.225, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve negatif, ($r=.140, p<0.05$) arasında zayıf düzey ve pozitif, Özgüven-Anne ($r=-.183, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve negatif, Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne ($r=.212, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve pozitif ilişki vardır.

Tablo 2

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri, Beliren Yetişkinlikte Bireyselleşme Ölçeği-Anne Arasındaki İlişkiler

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	1									
2.Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri	,669**	1								
3.Ayrılma Anksiyetesi	,574**	,900**	1							
4.Aile Üyelerinden Uzak Kalamama	,624**	,824**	,551**	1						
5.Okul Fobisi	,395**	,679**	,464**	,469**	1					
6.Bağlanmışlık-Anne	-,343**	-,381**	-,361**	-,308**	-,225**	1				
7.Destek Arayışı-Anne	,294**	,350**	,321**	,335**	,140*	0,027	1			
8.Müdahalecilik-Anne	,206**	,118*	,144*	0,048	0,072	-0,056	,244**	1		
9.Özgüven-Anne	-,220**	-,316**	-,308**	-,244**	-,183**	0,101	-,302**	,154**	1	
10.Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne	,309**	,238**	,197**	,192**	,212**	-,225**	-0,002	,319**	,152**	1

** $p<0.01$ * $p<0.05$ Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ($r=.669, p<0.01$) arasında orta düzey ve pozitif, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Ayrılma Anksiyetesi ($r=.575, p<0.01$) arasında orta düzey ve pozitif, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ($r=.624, p<0.01$) arasında orta düzey ve pozitif, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Okul Fobisi ($r=.395, p<0.01$) arasında orta düzey ve pozitif ilişki vardır.

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Bağlanmışlık- Anne ($r=-.343, p<0.01$) arasında orta düzey ve negatif, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Destek Arayışı-Anne ($r=.294, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve pozitif, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Müdahalecilik-Anne ($r=.206, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve pozitif, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Özgüven-Anne ($r=-.220, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve negatif, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne ($r=.309, p<0.01$) arasında orta düzey ve pozitif ilişki vardır.

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ile Bağlanmışlık- Anne ($r=-.381, p<0.01$) arasında orta düzey ve negatif, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ile Destek Arayışı-Anne ($r=.350, p<0.01$) arasında orta düzey ve pozitif, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ile Müdahalecilik-

Anne ($r=.118, p<0.05$) arasında zayıf düzey ve pozitif, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ile Özgüven-Anne ($r=-.316, p<0.01$) arasında orta düzey ve negatif, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne ($r=.238, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve pozitif ilişki vardır.

Ayrılma Anksiyetesi ile Bağlanmışlık-Anne ($r=-.361, p<0.01$) arasında orta düzey ve negatif, Ayrılma Anksiyetesi ile Destek Arayışı-Anne ($r=.321, p<0.01$) arasında orta düzey ve pozitif, Ayrılma Anksiyetesi ile Müdahalecilik-Anne ($r=.144, p<0.05$) arasında zayıf düzey ve pozitif, Ayrılma Anksiyetesi ile Özgüven-Anne ($r=-.308, p<0.01$) arasında orta düzey ve negatif, Ayrılma Anksiyetesi ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne ($r=.197, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve pozitif ilişki vardır.

Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Bağlanmışlık-Anne ($r=-.308, p<0.01$) arasında orta düzey ve negatif, Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Destek Arayışı-Anne ($r=.335, p<0.01$) arasında orta düzey ve pozitif, Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Özgüven-Anne ($r=-.244, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve negatif, Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne ($r=.192, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve pozitif ilişki vardır.

Okul Fobisi ile Bağlanmışlık-Anne ($r=-.225, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve negatif, Okul Fobisi ile Destek Arayışı-Anne ($r=.140, p<0.05$) arasında zayıf düzey ve pozitif, Okul Fobisi ile Özgüven-Anne ($r=-.183, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve negatif, Okul Fobisi ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne ($r=.212, p<0.01$) arasında zayıf düzey ve pozitif ilişki vardır.

Tablo 3

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri, Beliren Yetişkinlikte Bireyselleşme Ölçeği-Baba Arasındaki İlişkiler

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	1									
2.Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri	.669**	1								
3.Ayrılma Anksiyetesi	.574**	.900**	1							
4.Aile Üyelerinden Uzak Kalamama	.624**	.824**	.551**	1						
5.Okul Fobisi	.395**	.679**	.464**	.469**	1					
6.Bağlanmışlık-Baba	-.262**	-.315**	-.266**	-.303**	-.179**	1				
7.DestekArayışı-Baba	.162**	.222**	.185**	.217**	.126*	.225**	1			
8.Müdahalecilik-Baba	.128*	.097	.070	.125*	.028	-.008	.285**	1		
9.Özgüven-Baba	-.123*	-.231**	-.228**	-.197**	-.094	.104	-.319**	-.119*	1	
10.Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba	.307**	.196**	.161**	.188**	.122*	.039	.173**	.134*	.110	1

** $p<0.01$ * $p<0.05$ Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ($r=.669, p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve pozitif ilişki, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Ayrılma Anksiyetesi ($r=.574, p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve pozitif ilişki, Yetişkin

Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ($r=.624, p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve pozitif ilişki, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Okul Fobisi ($r=.395, p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve pozitif ilişki, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Bağlanmışlık-Baba ($r=-.262, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Destek Arayışı-Baba ($r=.162, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Müdahalecilik-Baba ($r=.128, p<0.05$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Özgüven-Baba ($r=-.123, p<0.05$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba ($r=.307, p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve pozitif ilişki vardır.

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ile Bağlanmışlık-Baba ($r=-.315, p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve negatif ilişki, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ile Destek Arayışı-Baba ($r=.222, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ile Özgüven-Baba ($r=-.231, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba ($r=.196, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki vardır.

Ayrılma Anksiyetesi ile Bağlanmışlık-Baba ($r=-.266, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki, Ayrılma Anksiyetesi ile Destek Arayışı-Baba ($r=.185, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Ayrılma Anksiyetesi ile Özgüven-Baba ($r=-.228, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki, Ayrılma Anksiyetesi ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba ($r=.161, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki vardır.

Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Bağlanmışlık-Baba ($r=-.303, p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve negatif ilişki, Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Destek Arayışı-Baba ($r=.217, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Müdahalecilik-Baba ($r=.125, p<0.05$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Özgüven-Baba ($r=-.197, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki, Aile Üyelerinden Uzak Kalamama ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba ($r=.188, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki vardır.

Okul Fobisi ile Bağlanmışlık-Baba ($r=-.179, p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki, Okul Fobisi ile Destek Arayışı-Baba ($r=.126, p<0.05$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Okul Fobisi ile Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba ($r=.122, p<0.05$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki vardır.

Bağımsız Örneklem T-Testi Kullanılarak Elde Edilen Bulgular

Yapılan Bağımsız Örneklem T-Testi sonucu elde edilen Bulguları incelediğimizde, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri, Aile Üyelerinden Uzak Kalamama, Okul Fobisi, Bağlanmışlık-Anne, Destek Arayışı-Anne, Müdahalecilik-Anne, Özgüven-Anne, Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne, Bağlanmışlık-Baba, Destek Arayışı-Baba, Özgüven-Baba, Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba alt ölçeğinden elde edilen puanları cinsiyete göre kıyasladığımızda ortalamalar arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Ayrılma Anksiyetesi ($t(304)=4.23, p<0.05$) elde edilen puanları cinsiyete göre kıyasladığımızda kadınların, erkeklere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Müdahalecilik-Baba ($t(304)=-2.06, p<0.05$) elde edilen puanları cinsiyete göre kıyasladığımızda erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Yapılan Bağımsız Örneklem T-Testi sonucu elde edilen Bulguları incelediğimizde, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri, Aile Üyelerinden Uzak Kalamama, Okul Fobisi, Destek Arayışı-Anne, Müdahalecilik-Anne, Özgüven-Anne, Ebeveyni

Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne, Bağlanmışlık-Baba, Destek Arayışı-Baba, Müdahalecilik-Baba, Özgüven-Baba, Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba alt ölçeğinden elde edilen puanları çalışma durumuna göre kıyasladığımızda ortalamalar arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği'nden ($t(304)=-2.01$, $p<0.05$) elde edilen puanları katılımcıların çalışma durumlarına göre (çalışıyor/çalışmıyor) kıyasladığımızda ortalamalar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sonuçları değerlendirdiğimizde, çalışmayanların, çalışanlara göre daha ayrılma anksiyetesi ölçeğinden daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Bağlanmışlık-Anne ($t(304)=2.20$, $p<0.05$) elde edilen puanları çalışma durumuna göre kıyasladığımızda ortalamalar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sonuçları değerlendirdiğimizde, çalışanların, çalışmayanlara göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Basit Doğrusal Regresyon Analizi Enter Yöntemi Kullanılarak Elde Edilen Bulgular

Basit Doğrusal Regresyon Analizi; Enter Yöntemi kullanılarak yapılan analizde Ayrılma anksiyetesi belirti envanterinin yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğini yordadığı ($R=67$, $R^2=.45$, $p<0.05$) ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğindeki değişimin %45'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Çocukluk çağı ayrılma anksiyetesinin yetişkin ayrılma anksiyetesine pozitif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=.67$, $p<0.05$).

Ayrılma anksiyetesi ölçeğinin, beliren yetişkinlikte bireyleşme alt boyutlarından bağlanmışlık-anne için, Basit Doğrusal Regresyon Analizi; Enter Yöntemi kullanılarak yapılan analizde Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin bağlanmışlık-anne alt ölçeğini yordadığı ($R=34$, $R^2=.12$, $p<0.05$) ve değişimin %12'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin bağlanmışlığa-anne negatif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=-.34$, $p<0.05$). Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin destek arayışı-anne alt ölçeğini yordadığı ($R=29$, $R^2=.09$, $p<0.05$) ve değişimin %9'unu açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin destek arayışına-anne pozitif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=.29$, $p<0.05$). Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin müdahalecilik-anne alt ölçeğini yordadığı ($R=21$, $R^2=.04$, $p<0.05$) ve değişimin %4'ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin müdahaleciliğe-anne pozitif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=.21$, $p<0.05$). Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin özgüven-anne alt ölçeğini yordadığı ($R=22$, $R^2=.05$, $p<0.05$) ve değişimin %4'ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin özgüvene-anne negatif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=-.22$, $p<0.05$). Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu-anne alt ölçeğini yordadığı ($R=31$, $R^2=.10$, $p<0.05$) değişimin %10'unu açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusuna-anne negatif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=.31$, $p<0.05$).

Ayrılma anksiyetesi ölçeğinin, beliren yetişkinlikte bireyleşme ölçeği alt boyutlarından bağlanmışlık-baba için, Basit Doğrusal Regresyon Analizi; Enter Yöntemi kullanılarak yapılan analizde Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin bağlanmışlık-baba alt ölçeğini yordadığı ($R=26$, $R^2=.07$, $p<0.05$) ve değişimin %7'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin bağlanmışlığa-baba negatif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=-.26$, $p<0.05$). Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin destek arayışı-baba alt ölçeğini yordadığı ($R=16$, $R^2=.03$, $p<0.05$) ve %3'ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin destek arayışına-baba pozitif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=.16$, $p<0.05$). Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin müdahalecilik-baba alt ölçeğini yordadığı ($R=13$, $R^2=.02$, $p<0.05$) ve değişimin %2'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin müdahaleciliğe-baba pozitif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=.13$, $p<0.05$). Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin özgüven-baba alt ölçeğini yordadığı ($R=12$, $R^2=.02$, $p<0.05$) ve değişimin %2'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin özgüven-baba negatif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=-$

.12, $p<0.05$). Yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu-baba alt ölçeğini yordadığı ($R=.31$, $R^2=.09$, $p<0.05$) ve değişimin %9'unu açıkladığı tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusuna-baba negatif bir etkisinin var olduğu görülmektedir ($\beta=.31$, $p<0.05$).

Tablo 4

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanterinin Müdahalecilik-Anne'yi Yormasında Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeğinin Aracı Rolü

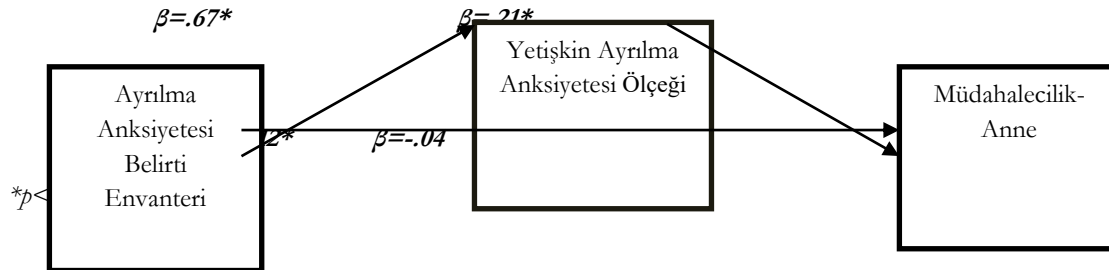
Model	R	R ²	B	SH	β	t	P	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	.18	.01	2.23	0.09		24.5	0.000*	2.05	2.41
1									
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri			0.01	0.01	0.12	2.07	0.039*	0.00	0.02
(Sabit)	.21	.04	2.10	0.10		21.2	0.000*	1.91	2.30
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri			0.00	0.01	-0.04	-	0.634	-0.02	0.01
2									
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği			0.01	0.00	0.23	3.05	0.003*	0.00	0.02
Direkt Olmayan Toplam Etki (Aracı)			0.16	0.01				0.01	0.03

* $p<0.050$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

Tabloyu incelediğimizde ayrılma anksiyetesi belirti envanteri bağımlı değişkenimiz olan müdahalecilik-anne alt ölçeğindeki değişimin %1'ini açıklamaktadır. İkinci modelde aracı değişken yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeği katılmış ve müdahalecilik-anne alt ölçeği puanındaki değişimin %3'ünü açıkladığı görülmüştür. Ayrılma anksiyetesi belirti envanteri ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeği, müdahalecilik-anne alt ölçeğindeki değişimin %4'ünü açıklamaktadır. Aracı değişkenin modele eklenmesiyle ayrılma anksiyetesi belirti envanterinin beta değeri .12'den -.04'e düşmüştür. Beta değerindeki düşüş ve dolaylı toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfır içerdiği gözlemlenmiş ve aracı rolününün tam olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 1

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanterinin Müdahalecilik-Anne'yi Yormasında Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Tablo 5

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanterinin Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne'yi Yormasında Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeğinin Aracı Rolü

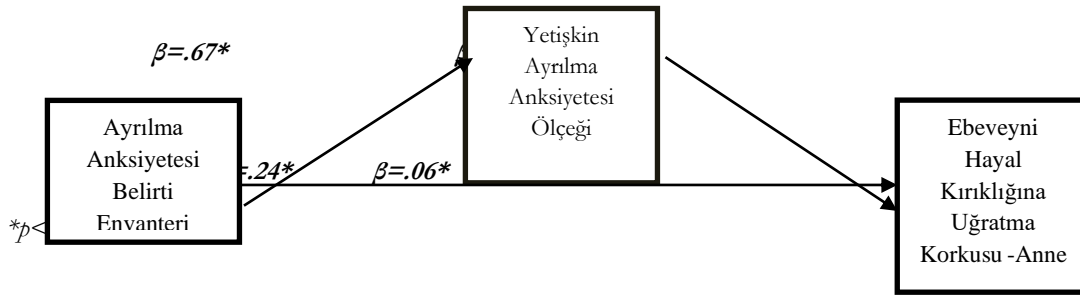
Model	R	R ²	B	SH	β	t	P	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	.24	.05	2.10	0.11		19.70	0.000*	1.89	2.31
1									
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri			0.03	0.01	0.24	4.27	0.000*	0.02	0.04
(Sabit)	.31	.10	1.92	0.12		16.73	0.000*	1.70	2.15
2									
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri			0.01	0.01	0.06	0.77	0.444	-0.01	0.02
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği			0.02	0.00	0.27	3.70	0.000*	0.01	0.03
Direkt Olmayan Toplam Etki (Aracı)			0.02	0.01				0.01	0.04

* $p < 0.050$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

Tabloyu incelediğimizde ayrılma anksiyetesi belirti envanteri bağımlı değişkenimiz olan ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu-anne alt ölçeğindeki değişimin %5'ini açıklamaktadır. İkinci modelde aracı değişken yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeği katılmış ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu-anne alt ölçeği puanındaki değişimin %5'ini açıkladığı görülmüştür. Ayrılma anksiyetesi belirti envanteri ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeği, ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu-anne alt ölçeğindeki değişimin %10'unu açıkladıkları tespit edilmiştir. Aracı değişkenin modele eklenmesiyle ayrılma anksiyetesi belirti envanterinin beta değeri .24'den .06'ya düşmüştür. Beta değerindeki düşüş ve dolaylı toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içerdiği gözlemlenmiş ve aracı rolününün tam olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 2

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanterinin Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne'yi Yormasında Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Tablo 6

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanterinin Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba'yı Yormasında Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeğinin Aracı Rolü

Model	R	R ²	B	SH	β	T	P	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	.20	.04	2.91	0.12		24.09	0.000*	2.67	3.15
1									
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri			0.03	0.01	0.20	3.48	0.001*	0.01	0.04
(Sabit)	.31	.09	2.68	0.13		20.71	0.000*	2.42	2.93
2									
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri			0.00	0.01	-	-0.24	0.811	-0.02	0.02

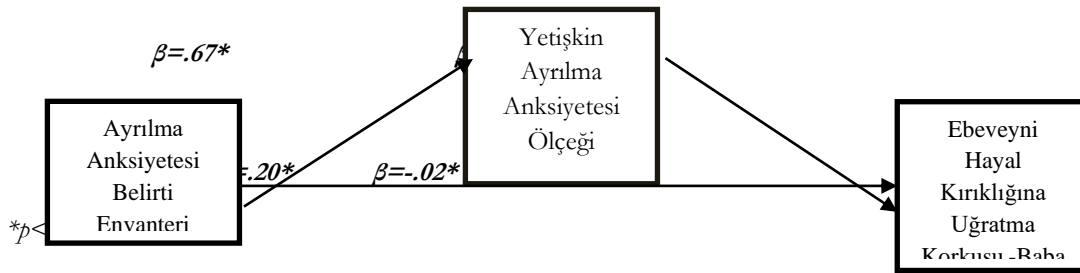
2	Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği	0.02	0.01	0.32	4.33	0.000*	0.01	0.03
	Direkt Olmayan Toplam Etki (Aracı)	0.03	0.01				0.02	0.04

* $p < 0.050$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

Tabloyu incelediğimizde ayrılma anksiyetesi belirti envanteri bağımlı değişkenimiz olan ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu-baba alt ölçeğindeki değişimin %4'ünü açıklamaktadır. İkinci modelde aracı değişken yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeği katılmış ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu-baba alt ölçeği puanındaki değişimin %5'ini açıkladığı görülmüştür. Ayrılma anksiyetesi belirti envanteri ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeği, ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu-baba alt ölçeğindeki değişimin %9'unu açıkladıkları tespit edilmiştir. Aracı değişkenin modele eklenmesiyle ayrılma anksiyetesi belirti envanterinin beta değeri .20'den -.02'ye düşmüştür. Beta değerindeki düşüş ve dolaylı toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içerdiği gözlemlenmiş ve aracı rolününün tam olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 3

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanterinin Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeğinin Yormasında Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu -Baba'nin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Tablo 7

Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanterinin Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeğinin Yormasında Beliren Yetişkinlikte Bireyselleşme Ölçeğinin Aracı Rolününün Özet Tablosu

Yordayıcı Değişken	Aracı Değişken	Yordanan Değişken
(Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri)	(Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği)	(Beliren Yetişkinlikte Bireyselleşme Ölçeği)
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri	Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği (Tam)	Müdahalecilik-Anne
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri	Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği (Tam)	Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne
Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri	Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği (Tam)	Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba

Tartışma

Bu çalışmada Arnett (2015)'in belirttiği yaş aralığı olan 18-25 yaş arası dönem beliren yetişkinlik olarak kabul edilmiştir. Beliren yetişkinlik, ergenlik ile yetişkinlik arasındaki süreç olarak bir yandan her ikisiyle de benzer nitelikler taşıırken öte yandan ikisinden de farklıdır. Beliren yetişkinler, çocuk gibi bağımlı olmadıkları gibi yetişkinliği gerektirdiği sorumlulukları da tam olarak üstlenememektedirler (Arnett, 2000). Bu gelişimsel dönem; kendine odaklanma, kendini arada kalmış hissetme, kimlik keşfi, olasılıklar ve değişkenlikler dönemidir (Parmaksız, 2008). Bu

dönemde bireyselleşme adına birtakım adımlar atılmaktadır. Bu dönemde kişi tek başına karar verme zorunluluğu yaşayarak, hayata karşı yeterlilik kazanmak ve kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenilmeye başlamaktadır (Özcan, 2017). Duygusal bağ kurulan figürden ayrılmak istememe sonucu yaşanan yoğun endişe ve korku durumuna ayrılık anksiyetesi olarak ifadedir (Ahmet & Ünüvar, 2020). Beliren yetişkinlik sürecinde bireyselleşebilmek adına kişinin duygusal bağ kurduğu ebeveyninden ayrışabilmesinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bilgilerden hareketle çalışmanın temel hipotezi çocukluk dönemi ayrılık anksiyetesini, yetişkinlik döneminde de ayrılık anksiyetesi yaşanması takip ettiğinde beliren yetişkinlikte ayrışma bireyleşme güçlüğü yaşanacağıdır. Literatürdeki bulgular çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir. Örneğin; ego zayıflıkları nedeniyle zorlantılı biçimde ötekiyle birlikte olma ihtiyacı hissetmekte ve dolayısıyla yoğun ayrılık anksiyetesi yaşamakta olan bir hasta grubu olan borderline hastaların öykülerine bakıldığında ayrılma bireyleşme sürecinde önemli sorunlar yaşadıkları ve ötekenden bağımsız özerk bir var oluş sergilemekte güçlük çektikleri görülmektedir (Faraji, 2020).

Bu çalışmada çocukluk dönemi ayrılık anksiyetesi ile bireyleşme arasında yetişkinlik dönemi ayrılık anksiyetesinin aracı rol üstlendiği belirlenmiştir. Goldner vd. (2021) benzer şekilde otonomi düzeyi düşük bireylerin ayrılma bireyleşme sürecinde daha fazla güçlük çektiklerini belirtmektedir. Ayrılık anksiyetesi olan çocukların ebeveynleri de benzer süreçleri paylaşmakta, bağımlı örüntülere ve ayrılık anksiyetesine sahip olmaktadır (Kaplan & Sadock, 2004; Roue vd., 2021). Ebeveynlerin ayrılık anksiyetesi ise çocuğun bireyleşmesindeki sorunlarla ilişkilidir (Kins vd., 2011). Psikolojik iyi oluşun göstergeleri arasında başta gelen dayanıklılık ve benlik saygısının, gelişmekte olan yetişkinlerin gelişimsel zorlukların üstesinden daha az duygusal ve davranışsal sorunla gelmelerini sağlamaktadır (Sanders vd., 2015; Yang, vd., 2020). Yaşam boyu ayrılık anksiyetesi bozukluğunun önemli yordayıcıları arasında geriye dönük olarak bildirilen çocukluk çağı olumsuzlukları ve yaşam boyu travmatik olaylar yer almaktadır (Baldwin vd., 2016; Cho vd., 2021). Daha önceki çalışmalar, psikolojik dayanıklılığın stres ve ruh sağlığı durumu arasında bir ara noktayı temsil ettiğini (Hao vd., 2015; Howell vd., 2017) ve anksiyetenin olumsuz etkilerini azaltabileceğini göstermiştir (Poole vd., 2017; Sheerin vd., 2018). Çocukluk çağı travmaları psikolojik dayanıklılığı olumsuz yönde etkileyerek (Lee vd., 2018; Chang vd., 2021) bağımlı tutumları arttırdığından (Balwin, 2016) bireyleşmeyi olumsuz yönde etkilemesi beklenmektedir. Yüksek psikolojik dayanıklılığın beliren yetişkinlik döneminde daha düşük ayrılık anksiyetesi seviyeleriyle ilişkili olacağı ve yüksek dayanıklılığa sahip kişilerin beliren yetişkinlik döneminde ebeveynlerinden ayrışmayı daha yüksek düzeyde gerçekleştirebilecekleri düşünülmektedir.

Ayrılık anksiyetesi bozukluğu tanısı alan çocukların belirtileri incelendiğinde okula gitmek istememe (%92,3) en sık görülen belirti iken, evden her ayrıldığında aşırı kaygılanma (%89,7) ve ayrılma anlarında bedensel yakınmalar eşlik etmesi (%87,2) diğer sık görülen belirtilerdir (Bahalı vd., 2009). Irmak'ın (2016) ayrılma anksiyetesi bozukluğu hakkındaki çalışmasında, bozukluğun en sık rastlanan görünümünün okula gitmemek/istememek olduğu belirlenmiştir. Ayrılma anksiyetesi yaşayan çocuk bağlandığı başlıca kişileri yitireceğine ya da onların başına bir iş geleceğine ilişkin düşüncelerle yüklü olduğundan, onlardan ayrılık okula ya da başka bir yere gitmek istememektedir (Ereymiş vd., 2009). Bu çalışmada da literatürdeki bulgularla benzer biçimde, ayrılma anksiyetesi belirtilerinin artması sonucu aile üyelerinden uzak kalamamanın ortaya çıktığı ve okul fobisi düzeyinin arttığı ve çocukluk dönemi ayrılık anksiyetesine bağlı olarak da yetişkin ayrılma anksiyetesi düzeyinde artış yaşandığı belirlenmiştir.

Bu çalışmada ayrılık anksiyetesi düzeyindeki artışın bireyleşmeye dair alt boyutlardan anne eksenli olanları (destek arayışı, özgüven, müdahalecilik, bağlanmışlık) daha yüksek düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Ayrılıma anksiyetesinin artması babadansa; annenin desteğine ihtiyaç duymadaki ve annedeki müdahaleci tutumlarındaki artış ile güvenli bağlanmadaki azalmayı ve desteğe ihtiyaç duymaksızın kendi özerkliğini sağlamadaki düşüşü yordamaktadır. Çocuklarında ayrılık anksiyetesi bozukluğu olan anneler çocuklarının özerkliğine karşı ikircikli duygular

taşımakta, bir yandan onların güçlenmesini isterken öte yandan güçlenmelerine izin vermekte zorlanmaktadır (Roue, vd., 2021). Bireyin yaşamdaki ilk ilişkisi ve dolayısıyla da ilk ayrılığı anne ile olmaktadır. Dolayısıyla anne ayrılık anksiyetesinin anneye yönelik ruhsal ihtiyaç ve tutumları daha derin biçimde etkilemesi olağan görülmektedir. Beliren yetişkinlik döneminde de, annelerin kişilerin yaşamına etkisi devam etmekte, bireylerin anneleri ile etkileşimlerinin çocukluk dönemindeki kadar yakın olmaması beklense de, bu etkileşim babalarla olan etkileşime kıyasla daha derin olmaktadır (Sevinç & Kılınç 2018). Babanın daha çok evin maddi ihtiyaçlarını karşılama görevini, anneninse daha çok çocukların bakımıyla ilgilenme görevini üstlendiği toplumsal normlarımızın da bu sonuçlarda etkili olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada doğrultusunda aile üyelerinden uzak kalamama düzeyi arttıkça ebeveynlerden destek arama düzeyi ve ebeveynlerini hayal kırıklığına uğratma korkusu düzeyinin arttığı görülmüştür. Yine benzer şekilde okul fobisi düzeyi arttıkça ebeveynlerden destek arayışı düzeyi ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu düzeyinin arttığı görülmektedir. Okul fobisi temelde çocuğun okula giderek aile üyelerinden uzaklaşmak yerine, evde bakım verenlerle (genellikle anne) ile kalmayı istemesi şeklinde görülen bir sorundur. Çocuğun ayrılığa karşı gösterdiği hassasiyetin bir görünümü olan okul fobisi, bakım verenle çocuk arasında bağımlı bir ilişki olduğuna işaret etmektedir. Bağımlı kişilik özelliği gösteren bireylerin, bağımlı olunan ötekinin uzaklaşmasını engellemek adına boyun eğici ve diğerkam tutumları olabilmektedir (Öztürk & Uluşahin, 2014). Okul fobisi ayrılık anksiyetesiyle yüksek düzeyde ilişkilidir (Bitsika vd., 2021; Li vd., 2021). Bu doğrultuda okul fobisi olan çocuk için bağımlı olunan ebeveyni hayal kırıklığına uğratmak onun ruhsal ve/veya fiziksel mesafe koyarak misilleme yapması sonucunu doğurabileceğinden korku duyulan bir durum haline gelmektedir. Okul fobisi olan çocuk okul olan günler psikosomatik yakınmalarda bulunmakta, evden ayrılarak okula gitmeyi reddetmekte, buna zorlandığında önemli düzeyde kaygı yaşamaktadır (Özcan & Aysev, 2010). Anne çocuk arasındaki bağın kalitesi ilk kez okula başlama ile test edilir. Anne çocuğun hayatında gereksinim karşılama merkezi olarak işlev görür ve pek tabii ki bu gereksinimler yalnızca yiyecek ve barınmadan ibaret değildir. Anne çocuğun hayatındaki en önemli işlevlerinden biri kaygıyı azaltma yetisiyle kaygı giderme ihtiyacına yanıt vermesi ve bu işlevi içselleştirebilmesi adına çocuk için uygun bir referans noktası oluşturmasıdır. Anne çocuğun bağımsızlık girişimlerini desteklemeyip, kendini sakinleştirme ve kaygıyı azaltma yetisi kazandırmadığında çocuk ihtiyaç giderme merkezini olağandan daha sık ziyaret ederek destek arayışına girmek ve hatta oradan hiç çıkamamak durumuna gelebilmektedir (Soysal & Bodur, 2004). Okul fobisi yaşayan çocukların sadece okula gelme döneminde değil başka ortamlarda da anneden ayrılma güçlüğü yaşadığı, annelerin de çocuklarının bağımsızlığını desteklemek konusunda yetersiz kaldığı sonucuna varılmıştır (Sevimli, 2010). Çocukta ayrılık anksiyetesi gelişiminin, ebeveynlerin psikiyatrik bozukluğa sahip olması ile ilişkili olduğu belirlenmiştir (Ayano vd., 2021). Bu durum ebeveynlerin çocuğun bağımsızlık ve destek ihtiyaçlarını aynı anda yeterli düzeyde karşılayamamasını açıklamaktadır. Yetişkinlikte yaşanan ayrılık anksiyetesinde ebeveyn ile olan ilişkilerinin yine benzer bir rol oynadığı görülmektedir. Yetişkinlikte ayrılık anksiyetesi olan bireylerin ebeveynlerinin de ayrılık anksiyetesi taşıdığı ve bu yetişkinlerin bağımlılık odaklı psikolojik kontrol mekanizmaları nedeniyle ebeveynlerine yönelmeye daha fazla ihtiyaç duydukları görülmektedir (Kins vd., 2011).

Araştırma sonuçları kadınların ayrılma anksiyetesi düzeyi puanlarının erkeklerin ayrılma anksiyete puanlarına oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda kadın katılımcıların ebeveynlerinin müdahale edicilik düzeylerinin belirlenmiştir. Literatürde yer alan diğer çalışmalarda da çalışmamızla benzer biçimde, kadınların ayrılma anksiyetesinin erkeklerden yüksek olduğu görülmektedir (Bögels vd., 2013; Silove vd., 2015; Selbes vd., 2018; Kurtlar, 2020; Elbay vd., 2021, Finsaas & Klein, 2021). Anksiyete bozukluğu hastalarının ebeveynlerine bağlanma tarzlarının gözden geçirildiği bir çalışma, aşırı koruyuculuk ve düşük ilgi ile sıcaklığın anahtar unsurlar olduğu sonucunu çıkarmıştır (Bal vd., 2013). Çocuğun ayrılık

anksiyetesinin, annenin sergilediği izin verici, otoriter ve koruyucu tutum ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmaktadır (Nazlıoğlu, 2019). Geleneksel dişi cinsiyet rolü girişkenliği ve kendine yeten davranış tarzını desteklememekte, strese çaresizlik ve bağımlı bir tarzda tepki verilmesine yol açmaktadır (Wolfe vd., 1984). Feminist neopsikoanalitik teori, bağlanma teorisinin cinsiyete özgün bir uyarlamasını mümkün kılmıştır. Kurama göre çocukların yaşamındaki ilk bağlanma nesnesi çoğunlukla bir kadındır (anne) ve özerklik gelişiminde cinsiyet farklılığı için bir zemin oluşturmaktadır. Bu açıdan ele alınacak olursa, anne ve kız çocuk ikilisi simbiyozu, anne ve erkek çocuk ikilisine nazaran daha uzun süreli, kalıcı ve yoğun olmaktadır. Sonuç olarak kızlar bireyleşme ve ayrılmayla ilgili daha çok sorun yaşamaktadırlar (Bekker, 1993). Doğal süreçlerin anne-kız çocuk ilişkisi daha kaynaşık kılmasına aşırı koruyucu ebeveyn tutumları da eklendiğinde, bireyin sağlıklı özgüven gelişiminin sekteye uğrayacağı bu durumun da artmış ayrılma anksiyetesine yol açacağı düşünülmektedir. Avusturalya’da ergenlerle birlikte yapılan bir araştırmada da anksiyete ve özgüven arasındaki ilişkide cinsiyete bağlı farklılıkların olduğu görülmüştür. Buna göre, kızların sürekli olarak düşük özgüven gösterdiği ve erkeklerin daha düşük anksiyete düzeylerine sahip olduğu belirlenmiştir (Byrne, 2000). Türkiye’de yapılan güncel bir çalışmada bu çalışma ile benzer biçimde kadınların daha yüksek ayrılık anksiyetesi düzeylerine sahip olduğu görülmüştür (Yıldırım, 2019).

Çocukluktan yetişkinliğe doğru geçişle birlikte yavaş yavaş aileden ayrılmak adına toplumda saygınlık kazanmaya ve statü sahibi olmaya gereksinim duyulmaktadır (Öztürk, 2007). Çalışma yaşamına katılmak bireylerin gelirene katkıda bulunur. Bireylerin sosyo-ekonomik düzeyleri arttıkça durumluk kaygıları azalmakta benlik saygıları ise artmaktadır (Merey, 2010). Özerklik gelişimi tamamlanan, güvenli bağlanan kişilerin yeni ortamlara uyum sağlaması kolaylaşmakta böylelikle çalışma yaşamına uyumları artmaktayken; çalışma yaşamına katılım bireylerin özerklik duygularını daha arttıran bir etki göstermektedir (Selbes vd., 2018). Benzer şekilde beliren yetişkinlik döneminde bireyin aileden ayrışıp bir işe başlaması yoluyla ekonomik düzeylerinin artacağı buna bağlı olarak yaşam koşullarının ve en azından ekonomik bağımlılık durumlarının değişeceği ve böylelikle bireylerin seçimlerinde ebeveynlerinden birine bağlı kalma zorunluluğunun azalacağı düşünülmektedir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre çalışan kişilerin çalışmayanlara oranla ayrılık anksiyetelerinin daha düşük ve güvenli bağlanmalarının çalışmayanlara oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yine bu çalışmanın sonuçlarına göre; ekonomik düzey arttıkça ebeveyninden bağımsız karar verememe düzeyi azalmakta, bireyler ebeveynlerinden bağımsız bir şekilde karar verip tercihte bulunabilmektedir. Yapılan başka çalışmalarda da yetişkinlik döneminde ayrılık anksiyetesine sahip olmanın bireyleri çalışma yaşamından uzaklaştırarak işlevselliklerini olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Tükel 2000; Ural vd., 2015; Baldwin vd., 2016).

Güvenilmez ve reddedici bakım veren karşısındaki sevilmez ve değersiz hisseden birey bakım verene yapışma ve sürekli biçimde onun yanındaki varlığından emin olma arayışına sürüklenerek ayrılık anksiyetesi yaşar. Güvensiz bağlanan bireylerin daha fazla kaygı bozukluğu geliştirdikleri bilinmekteyken (Picardi vd., 2013), güvenli bağlanma düzeyi azaldıkça ayrılık anksiyetesi düzeyi artmaktadır (Unlubilgin vd., 2021). Çalışmamızda ayrılık anksiyetesindeki azalma güvenli bağlanma ile ilişkili bulunmuştur. Çocuk, bakım vereninden ihtiyacı duyduğu zamanda ve ihtiyaç duyduğu miktarda destek ve bakım aldığı takdirde, bakım vereninin destekleyici, doyurucu, güvenilir ve ulaşılabilir olduğu bilgisini içselleştirmektedir. Bu bağlamda bakım verenine yapışma ve her daim onun orada olduğundan emin olma ihtiyacı duymadan özgürce etrafı ve yaşamı keşfedebilir (Mahler vd., 1975). Bakım veren tam tersi biçimde çocuğun ihtiyaçlarına duyarsızca yaklaştığında, yetersiz doyum ve bakım sağladığında çocuk bakım verenini reddedici ve güvenilmez olarak görürken kendisine dair sevilmezlik ve değersizlik inançları edinebilmektedir (Bowlby, 1973).

Bu çalışmanın sonuçlarına göre yaş ilerledikçe okul fobisi, ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu ve yetişkin ayrılık anksiyetesi düzeyi düşmektedir. Yaşın ilerlemesiyle birlikte bireyin yaşamındaki sorumluluklar artmaktadır. Çalışmak, evlenmek, çocuk sahibi olmak gibi yaşamsal değişimler bireyi, bakım verenle kurduğu bağımlı ilişkiden değişen düzeylerde ayırabilmektedir. Bu doğrultuda yaş ilerledikçe bağımsızlaşan ve yaşamına yeni bağlar katan bireyin ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusunun azalacağı düşünülmektedir. Birey çocukluk dönemindeyken, temel bakım vereninden ayrılma karşısında büyük tepkiler verirken büyüdükçe bu tepkiler azalmaktadır (Karlıdağ vd., 2002). Ayrılık anksiyetesinin çocukların %3-4'ünde görülmesine karşın ergenlik çağında bu oranın %1'lere gerilemesi ve geç ergenlikte ortaya çıkmasının nadir olduğunun bilinmesi (Koroğlu, 2013) ayrılık anksiyetesinin artan yaş ile azaldığı bulgumuzla paraleldir. Bu durumun bireyin artan yaşla birlikte kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik becerilerinin artması sonucu, bakım verici ötekine yönelik bağımlılığının azalmasından ileri geldiği düşünülmektedir.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre; kardeş sayısı arttıkça ebeveyn destek arayışı, müdahaleci ebeveyn tutumları ve güvenli bağlanma azalmaktadır. Artan kardeş sayısı ile birlikte, ihtiyaçları karşılamakla sorumlu sevgi nesnesinin diğer kardeşlerle paylaşılacak olmasının bir yandan müdahaleci ebeveyn tutumlarını azaltarak bireyleşmeyi olumlu etkileyebileceği ancak öte yandan güvenli bağlanma için önemli yere sahip olan destekleyici ebeveyn tutumlarını da azaltarak bireyleşmeyi olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Kardeş sayısı ve anne-çocuk bağlanmasına ilişkin bir çalışmada tek çocuk olan bireylerin anneleri ile güvenli bağlanma düzeylerinin kardeşleri olanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çelik, 2017). Başka bir çalışmada yine güvensiz bağlanma örüntülerinin söz konusu olduğu borderline kişilik bozukluğunun, kardeş sayısındaki artış ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Faraji, 2020) Bireylerin kardeş sayıları arttıkça sosyal destek düzeylerinin düşmektedir (Şen, 2017). Bu durumun da bakım verenle çocuk arasında kurulması istenen güvenli bağlanma ilişkisini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 01.12.2021 tarihli ve 2021/12 sayılı etik kurul kararıyla (Evrak Tarihi: 08.12.2021 Evrak Sayısı: E-88083623-020-32727), etik açıdan uygunluğunun belirlenmesinin ardından yürütülen, bu çalışmadan elde edilen bulgular sonucunda; beliren yetişkinlikte bireyleşme düzeyi ile ayrılma anksiyetesi arasında anlamlı bir ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi çocukluk ayrılık anksiyetesi ile ilişkili bulunmuştur. Özellikle bakım veren kişiden ayrışamama sonucu, ebeveyni hayal kırıklığına uğratma düşüncesinin oluşacağı ve buna bağlı olarak kaygı problemlerinin yaşanacağı saptanmıştır. Bakım verenle kurulacak olan bağın kalitesine ve ebeveyn tutumlarına bağlı olarak yetişkin ayrılma anksiyetesi problemine yol açtığı, ayrılık anksiyetesinin de ebeveyninden ayrılma ve özerk bir birey haline gelme sürecinde bir engel teşkil ettiği görülmektedir. Bu doğrultuda eğitimcilerin, çocuklarda ihtiyaç halinde destekleyici tutum sürdürülürken bağımsızlık teşvik edilmesinin önemine yönelik ebeveyn seminerleri düzenlemesi, psikoterapistlerin ise ailelere çocuğa özerklik kazandırma konusunda psikoeğitim vermesi önerilmektedir. Bununla birlikte okul reddi ve ayrılık anksiyetesi arasındaki yakın ilişkinin görülmesi bağlamında, kronik hastalığı olup okul reddine potansiyel yatkınlık gösteren çocuklara dikkat edilmesi, önleyici psikolojik destek sistemlerinin oluşturulması önerilmektedir.

Araştırmanın örneklemini İstanbul'da yaşayan 18-25 yaş arası 306 bireyle sınırlıdır. İleride yapılacak çalışmalarda farklı şehirlerde, yaşayan, farklı sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyden daha geniş bir örnekleme yer verilebileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ahmet, B. & Ünüvar, P. (2020). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların kaygıları ile ebeveynlerinin kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 345-361.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Pub.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American psychologist*, 55(5), 469-480.
- Arnett, J. J. (2015). *Emerging Adulthood: The winding road from the late teens through the twenties* (2th ed.) Oxford University Press.
- Ayano, G., Betts, K., Maravilla, J. C., & Alati, R. (2021). The risk of anxiety disorders in children of parents with severe psychiatric disorders: a systematic review and meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*, 282, 472-487.
- Bahalı, K., Yolga, T. A. & Avcı, A. (2009). Okul reddi olan çocuk ve ergenlerin klinik özellikleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10, 310-317.
- Bal, U. , Çakmak, S. & Uğuz, Ş. (2013). Anksiyete Bozukluklarında Cinsiyete Göre Semptom Farklılıkları. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 22(4), 441-459.
- Baldwin, D. S., Gordon, R., Abelli, M., & Pini, S. (2016). The separation of adult separation anxiety disorder. *CNS spectrums*, 21(4), 289-294.
- Basay, B. K., Bildik, T., Basay, O., Tamar, M., Ozbaran, B., Somer, O., & Aydın, C. (2012). Non-suicidal self-injury among Turkish high school students: Functions, emotion regulation and separation individuation. *Neuropsychiatrie de l'enfance et de l'adolescence*, 5(60), 149-150.
- Bassi, G., Mancinelli, E., Di Riso, D., Lis, A., & Salcuni, S. (2021). Separation anxiety in a community sample of Italian emerging adults and its relationship with dimensions of borderline personality. *Research Psychotherapy: Psychopathology, Process and Outcome*, 24(1) 22-30. doi:10.4081/ripppo.2021.506
- Bekker, M. H. (1993). The development of an autonomy scale based on recent insights into gender identity. *Eur J Pers*, 7, 177-194.
- Bitsika, V., Sharpley, C., & Heyne, D. (2021). Risk for school refusal among autistic boys bullied at school: Investigating associations with social phobia and separation anxiety. *International Journal of Disability, Development and Education*, 69(1), 190-203.
- Blos, P. (1967). The second individuation process of adolescence. *Psychoanalytic Study of the Child*, 22, 162-186.
- Bowen M (2004). *Family Therapy in Clinical Practice*. Lanham, Boulder.
- Bowlby J. (1960). Separation anxiety: a critical review of the literature. *J Child Psychol Psychiatry*, 1(4), 251-69.
- Bowlby, J. (1973). Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger. In *Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger* (pp. 1-429). The Hogarth press and the institute of psycho-analysis.
- Bögels, S. M., Knappe, S. & Clark, L. A. (2013). Adult separation anxiety disorder in DSM-5. *Clinical psychology review*, 33(5), 663-674.
- Byrne, B. (2000). Relationships between anxiety, fear, self-esteem, and coping strategies in adolescence. *Adolescence*, 35(137), 201-215.

Farajı, H. & Özen, Z. D. (2022). Yetişkin ayrılık anksiyetesinin, ayrılık anksiyetesi ile beliren yetişkinlikte bireyleşme düzeyi arasındaki aracı rolü, *Mavi Atlas*, 10(1), 47-69.

Chang, J. J., Ji, Y., Li, Y. H., Yuan, M. Y., & Su, P. Y. (2021). Childhood trauma and depression in college students: Mediating and moderating effects of psychological resilience. *Asian Journal of Psychiatry*, 65 (102824) 1-6.

Cho, B., Woods-Jaeger, B., & Borelli, J. L. (2021). Parenting stress moderates the relation between parental trauma exposure and child anxiety symptoms. *Child Psychiatry & Human Development*, 52(6), 1050-1059.

Çelik, H., Ekři, H. & Gülsu, N. (2017),“Orta çocukluk döneminde güvenli bağlanma ile mükemmeliyetçiliğın çeşitli değışkenler bağlamında incelenmesi”, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, 7(47), 53-68.

Diriöz, M., Alkin, T., Yemez, B., Onur, E. & Eminağaoğlu, P. N. (2012). Ayrılma anksiyetesi belirti envanteri ile yetişkin ayrılma anksiyetesi anketinin türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(2), 108-116.

Elbay, R.Y., Görmez, A., Kılıç, A. & Avcı, S. H. (2021). Separation anxiety disorder among outpatients with major depressive disorder: Prevalence and clinical correlates. *Comprehensive Psychiatry*, 105 (2021), 1-6.

Ereymiş, S., Bellibař, E., Özbaran, B., Büküşoğlu, N. D., Altıntoprak, E., Bildik, T. & Çetin, S.K. (2009). Ayrılma anksiyetesi bozukluğı olan okul öncesi yaş grubu çocukların annelerinin mizaç özellikleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 14-21.

Farajı, H. (2020). *Borderline kişilik bozukluğunda duyu düzenleme ve ilk nesne ilişkileri ile ruhsal işleyişin roschach testindeki görünümü*. (628244) [Doktora Tezi, Doğış Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Finsaas, M. C., & Klein, D. N. (2021). Adult separation anxiety: Personality characteristics of a neglected clinical syndrome. *Journal of Abnormal Psychology*, 130(6), 620-626.

George, D. & Mallery, P. (2010). *SPSS for windows a step by step: A Simple Guide and Reference*. Pearson Education, Inc.

Goldner, L., Jakobi, C. D., Schorr, S., Dakak, S., & Shawahne, N. (2021). Keep it quiet: Mother–daughter parentification and difficulties in separation–individuation shaping daughters’ authentic/true self and self-silencing: A mediation model. *Psychoanalytic Psychology*.

Hao, S., Hong, W., Xu, H., Zhou, L., Xie, Z., (2015). Relationship between resilience, stress and burnout among civil servants in Beijing, China: mediating and moderating effect analysis. *Pers. Individ. Differ.* 83, 65–71. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.03.048>.

Howell, K. H., Miller-Graff, L. E., Schaefer, L. M., Scrafford, K. E., (2017). Relational resilience as a potential mediator between adverse childhood experiences and prenatal depression. *J. Health Psychol.* 25, 545–557. <https://doi.org/10.1177/1359105317723450>.

Irmak, M. Y. (2016). Ayrılık anksiyetesi bozukluğı ile ilişkili okul reddi; Bir ergen olgu. *Çağdaş Tıp Dergisi*, 6(4), 357-360.

Karatař, S., Levpuřček, M. P. & Komidar, L. (2019). Demographic factors and individuation in relation to parents predicting attachment avoidance and anxiety in Turkish emerging adults. *Current Psychology*, 38(6), 1443-1455.

Karlıdağ, R., Ünal, S., Avcı, A. & Sipahi, B. (2002). Bir olgu sunumu: ailesel özellik gösteren ayrılma anksiyetesi bozukluğı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağığı Dergisi* 9(1), 41-46.

Kealy, D., Rice, S. M., & Cox, D. W. (2020). Childhood adversity and depressive symptoms among young adults: Examining the roles of individuation difficulties and perceived social support. *Early Intervention in Psychiatry*, 14, 241–246. <https://doi.org/10.1111/eip.12894>.

Kins, E., Soenens, B., & Beyers, W. (2011). "Why do they have to grow up so fast?" Parental separation anxiety and emerging adults' pathology of separation-individuation. *Journal of Clinical Psychology*, 67(7), 647-664.

Koepke, S., & Denissen, J. J. (2012). Dynamics of identity development and separation-individuation in parent-child relationships during adolescence and emerging adulthood—A conceptual integration. *Developmental Review*, 32(1), 67-88.

Köroğlu, E. (2013). *Psikiyatri El Kitabı (5.Baskı)*. HYB Yayıncılık.

Kurtlar, B. (2020). *Romantik ilişkilerde bağışlamanın yetişkin bağlanma stilleri ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ile ilişkisinin incelenmesi* (Tez No. 667021) [Doktora Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Lee, S.W., Bae, G.Y., Rim, H.D., Lee, S.J., Chang, S.M., Kim, B.S., Won, S., (2018). Mediating effect of resilience on the association between emotional neglect and depressive symptoms. *Psychiatry Investig.* 15, 62–69. <https://doi.org/10.4306/pi.2018.15.1.62>

Li, A., Guessoum, S. B., Ibrahim, N., Lefèvre, H., Moro, M. R., & Benoit, L. (2021). A systematic review of somatic symptoms in school refusal. *Psychosomatic medicine*, 83(7), 715-723.

Mahler, M. S., Pine, F. & Bergman, A. (1975). *The psychological birth of the human infant: Symbiosis and individuation*. Basic Books.

Manicavasagar, V., Silove, D., Wagner, R. & Drobny, J. (2003). A self-report questionnaire for measuring separation anxiety in adulthood. *Comprehensive Psychiatry*, 44(2), 146-153.

McDevitt, T. L., Turco, M. C. T., Mahajan, S. & Keramidias, V. G., (1989). Effects of substrate orientation on phase separation in InGaAs and. *Paper presented at Mic-rose. Semicond. Mater. Confi. Oxford*, 10 (13), 173-180.

Merey, B. (2010). *Yetişkinlerde özgüven duygusu ile anksiyete düzeyi arasındaki ilişkinin karşılaştırılması ve kültürlerarası bir yaklaşım* (Tez No. 250399) [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Möller, E. L. & Bögels, S. M. (2016). The DSM-5 dimensional anxiety scales in a Dutch non-clinical sample: psychometric properties including the adult separation anxiety disorder scale. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 25(3), 232-239.

Nazlıoğlu, A. G. (2019). *Çocuğun ayrılık kaygısı ile annelerinin kaygı düzeyleri ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Hacettepe Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv. <http://openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/handle/11655/8876>

Özcan, B. (2017). *Beliren yetişkinlikte öznel iyi oluşun yordayıcıları olarak benlik kurgusu benlik saygısı ve sosyal destek*. (Tez No. 468278) [Doktora Tezi Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Özcan, Ö., & Aysev, A. (2010). Okul fobisi olan çocuklarda ruhsal bozuklukların sıklığının araştırılması. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 16(1), 13-17.

Öztürk, M. O. & Uluşahin, A. (2014). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. Nobel Tıp Kitabevleri.

Öztürk, Z. A. (2007). *İlköğretim öğrencilerinde (4., 5., 6., 7. ve 8.sınıflar) dindarlık kaygı arasındaki ilişki* (Tez No. 220659) [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Parmaksız, H. R. (2008). *Beliren yetişkinlikte kültürel etkinliklere katılım* (Tez No. 234212) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Pasternak, A., & Schier, K. (2014). Psychological birth—the separation-individuation process among female adult children of alcoholics. *Alcoholism and Drug Addiction*, 27(4), 305-318.

Picardi, A., Miglio, R., Tarsitani, L., Battisti, F., Baldassari, M., Copertaro, A., Mocchegiani, E., Cascavilla, İ. & Biondi, M. (2013). Attachment style and immunity: A 1-year longitudinal study. *Biological psychology*, 92(2), 353-358.

Poole, J.C., Dobson, K. S. & Pusch, D., (2017). Childhood adversity and adult depression: the protective role of psychological resilience. *Child Abuse Negl.* 64, 89–100. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.12.012>.

Roué, A., Harf, A., Benoit, L., Sibeoni, J. & Moro, M.R. (2021). Multifamily therapy for adolescents with school refusal: A qualitative study of perspectives of the adolescents and their parents. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 1-15.

Sanders, J., Munford, R., Thimasarn-Anwar, T., Liebenberg, L. & Ungar, M. (2015). The role of positive youth development practices in building resilience and enhancing wellbeing for at-risk youth. *Child Abuse & Neglect*, 42, 40–53. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.02.006>.

Selbes, A., Berkol, T.D., Kunt, S., Ugurpala, C., Mehtar, M. & Gokceliman, P. (2018). Psikiyatri polikliniğine başvuran panik bozukluğu hastalarında erişkin ayrılma anksiyetesi ve bağlanma biçimleri. *Türk Psikiyatri Derg*, 29, 171-9.

Seligman, L. D., & Wuyek, L. A. (2007). Correlates of separation anxiety symptoms among first-semester college students: An exploratory study. *The Journal of psychology*, 141(2), 135-145.

Sevimli, M. (2010). *Annelerin bakış açısından okul fobisinin değerlendirilmesi* (Tez No. 270783) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Sevinç, G. & Şener Kılınç, T. (2018). Güvenli bağlanma düzeyi ve benlik kurguları ile üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin uyumu arasındaki ilişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 306-324.

Shear, K., Jin, R., Ruscio, A. M., Walters, E. E., & Kessler, R. C. (2006). Prevalence and correlates of estimated DSM-IV child and adult separation anxiety disorder in the National Comorbidity Survey Replication. *American Journal of Psychiatry*, 163(6), 1074-1083.

Sheerin, C. M., Lind, M. J., Brown, E. A., Gardner, C. O., Kendler, K. S. & Amstadter, A. B., (2018). The impact of resilience and subsequent stressful life events on MDD and GAD. *Depress. Anxiety*, 35, 140–147. <https://doi.org/10.1002/da.22700>

Silove, D., Alonso, J., Bromet, E., Gruber, M., Sampson, N., Scott, K., ... & Kessler, R. C. (2015). Pediatric-onset and adult-onset separation anxiety disorder across countries in the World Mental Health Survey. *American Journal of Psychiatry*, 172(7), 647-656.

Silove, D., Manicavasagar, V., O'connell, D., Blaszczyński, A., Wagner, R. & Henry, J. (1993). The development of the separation anxiety symptom inventory (SASI). *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 27(3), 477-488.

Soysal, Ş. & Bodur, Ş. (2004). Bir büyüme masalı: okul korkusu. *Türk Tabipler Birliği. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 13(6), 234-236.

Strawn J. R. & Dobson E. T. (2017). Individuation for a DSM- 5 disorder: adult separation anxiety. *Depression and Anxiety*, 34(12), 1082-1084.

Şen, H. (2017). *Sokakta çalışan çocukların sosyal destek algısının depresyon ve umutsuzluk düzeyleri ile ilişkisi (Hayat Vakfı örnekleme)* (Tez no. 486105) [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Tükel, R. (2000) *Anksiyete Bozuklukları*, Çizgi Tıp Yayınevi.

Unlubilgin, E., Tetik, S., Aksoy, I., Yuksel, D., & Tekin, O. M. (2021). Relationship between adult separation anxiety and attachment styles and vaginismus. *The journal of sexual medicine*, 18(10), 1752-1758.

Faraji, H. & Özen, Z. D. (2022). Yetişkin ayrılık anksiyetesinin, ayrılık anksiyetesi ile beliren yetişkinlikte bireyleşme düzeyi arasındaki aracı rolü, *Mavi Atlas*, 10(1), 47-69.

Ural, O., Güven, G., Sezer, T. Azkeskin, K. & Yılmaz, E. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1, 589-598.

Wolfe, B. E. (1984). Gender ideology and phobias in women. In C. S. Widom (Eds.) *Sex roles and psychopathology* (pp. 51-72). Springer,

Yang, S., Ng, P. Y. N., Chiu, R., Li, S. S., Klassen, R. M. & Su, S. (2020). Criteria for adulthood, resilience, and self-esteem among emerging adults in Hong Kong: A path analysis approach. *Children and Youth Services Review*, 119, 1-8.

Yıldırım, E. A. (2019). *Yetişkinlerde ayrılık anksiyetesi belirtileri ile depresyon belirtileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 622898) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Zupančič, M., Komidar, L., & Levpušček, M. P. (2014). Individuation in Slovene emerging adults: Its associations with demographics, transitional markers, achieved criteria for adulthood, and life satisfaction. *Journal of adolescence*, 37(8), 1421-1433.

Faraji, H. & Özen, Z. D. (2022). Yetişkin ayrılık anksiyetesinin, ayrılık anksiyetesi ile beliren yetişkinlikte bireyleşme düzeyi arasındaki aracı rolü, *Mavi Atlas*, 10(1), 47-69.

Ek:
Etik Kurul Onayı Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.12.2021-32727

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-88083623-020-32727
Konu :Etik Onayı Hk.

08.12.2021

Sayın ZEHRA DİLARA ÖZEN

"Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Düzeyi ve Ayrılma Anksiyetesi İlişkisinin İncelenmesi" adlı makale çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğimiz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 01.12.2021 tarihli ve 2021/12 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur.
Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Alper FİDAN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, gıvneli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSL3V3KEPZ Pin Kodu : 78892 Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys7>
Adres : Bayröl Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Kaçıkçakmece / İSTANBUL Bilgi için : Tuğba SÜNNETÇİ
Telefon : 444 1 428 Unvanı : Yan İşleri Uzmanı
Web : <http://www.aydin.edu.tr/> Tel No : 31002
Kop Adresi : ism.yuzimlaci@iam.hs03.kop.tr

